Poštnina plačana v gotovini

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Šelenburgova 7/II - Naročnina: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Čekovni račun št. 17,152

Izhaja vsak petek.

ŠTEVILKA 38 | V LJUBLJANI, 15. OKTOBRA 1937 | Posamezna številka 1 DIN

Besedilo sporazuma

Vsebina sporazuma pobija vse intrige nasprotnikov in ustvarja boljšo bodočnost narodu in državi

Hrvatska seljačka stranka in Samostojna demokratska stranka, združeni v Kmečko-demokratski koaliciji, ter Narodno radikalna stranka, Demokratska stranka in Savez zemljoradnikov so utrdili naslednji sporazum:

I. Stoječ na principu demokracije, smatramo narodno suverenost za jedro vsake državne organizacije in narod za izvor vsake javne oblasti.

II. Ustava z dne 28. junija 1921 je bila sprejeta brez Hrvatov, ustava z dne 3. septembra 1931 nima moralne obveznosti, ker je v nasprotju z osnovnimi demokratičnimi načeli in je bila sprejeta ne samo brez Hrvatov in proti Hrvatom, marveč tudi brez Srbov in proti Srbom. Vlada, ki temelji na enostransko uveljavljeni ustavi in ki se opira le na navidezni parlament, nima nikake avtoritete niti med Hrvati in ne med Srbi.

III. Soglasni smo, da je neobhodno potrebno, da se uvede nov ustavni red, ki bo zasnovan na načelih narodne vladavine in se bo ostvaril kot skupno delo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

IV. Naše stranke se zavedajo, da zastopajo tudi hrvatski in srbski narod ter stoje na stališču, da je napočil zadnji čas, da enkrat za vselej prenehajo vsi nedemokratični sistemi in režimi ter se omogoči Srbom, Hrvatom in Slovencem sporazumna organizacija državne zajednice na enako zadovoljstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V. Edina pravilna pot do tega cilja je, da na državno upravo pride narodna vlada, sestavljena iz predstavnikov vseh političnih strank, ki imajo dejansko oporo v narodu. Takšna vlada bi morala skupno s krono na dan prevzema uprave:

1. Proglasiti začasni osnovni zakon Jugoslavije, s katerim se obenem ukinja ustava z dne 3. septembra 1931. Ta osnovni zakon bi vseboval glavna načela države in bi veljal do uveljavljenja nove ustave. V osnovni zakon bodo vnešene naslednje odredbe: da je Jugoslavija nasledstvena ustavna in parlamentarna monarhija; da v Jugoslaviji vlada kralj Peter II. iz dinastije Karadjordjevićev; da do njegove polnoletnosti kraljevsko oblast izvršuje namestništvo; da so državljanske in politične svoboščine zaščitene in da je zajamčen parlamentarni sistem vladavine ter slednjič, da bo ustavotvorna skupščina sprejela ustavo z večino, v kateri mora biti večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev, narodnih poslancev ustavotvorne skupščine.

2. Istega dne proglasiti pravičen in demokratičen volilni red in razpisati volitve za ustavotvorno skupščino. Vlada mora dati vsa poroštva, da bodo volitve za ustavotvorno skupščino izvedene svobodno in da bo prava narodna volja prišla do polnega izraza. Vlada bo odgovorna pred ustavotvorno skupščino po načelih parlamentarizma.

VI. Navedene stranke v duhu te soglasnosti ustvarjajo blok zaradi skupne borbe za ostvaritev političnega in državnega programa, vsebovanega v tem sporazumu.

Zagreb-Beograd, 8. oktobra 1937.

DR. VLADKO MAČEK, ACA STANOJEVIĆ, ADAM PRIBIČEVIĆ, LJUBA DAVIDOVIĆ, JOVAN M. JOVANOVIĆ.

Dr. Dinko Puc:

Nedoslednosti

Veliki čas je našel v Sloveniji v osebah samozvanih mogočnežev zgolj majhne ljudi

Vsi še pomnimo, kako navdušenje je vladalo, ko se je zrušila Avstrija in je nastala Jugoslavija. Kdo je gledal na ime ali jezik? Srb ali Hrvat ali Slovenec, to nam je bilo vseeno: ene misli smo bili, ene volje, le eno smo hoteli, da bomo: srečen narod v srečni državi.

Enotnost svoje volje smo narobe podčrtali s tem, da smo nazvali svoj novi dom: Državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. To ime se je uporabljalo uradno, predvsem v Beogradu. Za domačo rabo pa smo rabili eni in drugi le naziv Jugoslavije.

Medtem je nastala teorija enega proti teoriji treh narodov. V brezplodni borbi, da dokažemo drug drugemu, katera teorija je prava, so se izčrpale moči cele vrste naših državnikov in politikov. Narod je čakal strmé, ne vedoč, kako naj se nazivlje: nisi vedel, ali si Slovenec ali nisi; vedel si le, da gospodarsko propadaš, ker v borbah za teorije ni imel nihče časa, da bi se brigal za gospodarska in socijalna vprašanja.

Pri tem je zanimivo, da je vsakdo, ki je prišel na vlado, v Beogradu zastopal teorijo enega naroda. Čim se je vrnil v svoj domači kraj, se je po večini vêdel kot navdušen Slovenec ali Hrvat. Tako je razdvojenost postajala vse večja, parlament je postal nesposoben, politične grupacije so se prelivale sem in tja, hrvaško vprašanje pa so porinili v ospredje z vso brutalnostjo s streli v narodni skupščini, ki so pogodili voditelje Hrvatov.

Takrat so oni z leve in oni z desne razmišljali: kaj sedaj? Dočim so eni v strahu mislili, da bo konec države, so drugi proučevali možnost drugačne ureditve države. Čuli smo o vseh mogočih načrtih, od skrajnega federalizma do najbolj skromnih samouprav, dokler ni državni udar 6. januarja presekal položaja ter proglasil unitaristično državo pod imenom Jugoslavije.

[illegible]

Brezciljna in breznačelna politika Slovencev je vzrok, da tudi danes ne znamo zavzeti pravega stališča napram sporazumu. Značaj današnji politični situaciji daje predvsem srd vseh mogočih politikov, da se sporazum ni sklenil baš z njihovim sodelovanjem, temveč brez njih, ko so vendar toliko mešetarili. Zato je tudi sporazum «slab», je «meglen», «plava v zraku» in tako dalje. Zato se odreka legitimacija opoziciji, češ da bi bila v to poklicana edino ona stranka, ki ima korenine v narodu, to je JRZ. Zato [illegible]

Nasprotno pa vidimo veliko važnost dogodka v prišepetavanju na ušesa: «Nič se ne bojte, mi imamo že svoje zveze! Peter razgovarja z Mačkom, Pavel z Joco, Janez je obiskal Mišo, Andrej Lazo. In če vse odmanjka, kje je rečeno, da bi ne ustvarili mi svoj centralistični blok, mi JRZ, JNS, Ljotić in Hodžera?»

Zares, veliki čas je našel majhne ljudi!

Dr. M. Korun:

Po sporazumu

Bodoči ureditvi države mora pritrditi večina Srbov, Slovencev in Hrvatov

Sporazum med beograjsko in zagrebško opozicijo je bil objavljen pred nekaj dnevi. Gotovo ga je vsak dobro prečital; zato mislimo, da vsaj za enkrat ni potreben kak poseben komentar.

So pa nekateri momenti, ki jih moramo v tej zvezi poudariti.

Prvi se tiče neposredno nas Slovencev. Besedilo sporazuma in podpisi pod njim kažejo, da je sporazum sklenjen med zastopniki Hrvatov in Srbov. Ta pomanjkljivost — tako jo moramo imenovati — je neugodna posledica nesrečne slovenske oportunistične politike bivše SLS in JNS. S svojim dosedanjim političnim udejstvovanjem in s svojo miselnostjo sta se od sporazuma izključili. Druge politične grupacije v Sloveniji še niso imele prilike, pokazati svojo moralno in številčno moč; zato so sporazumaške stranke smatrale, da niso opravičene govoriti tudi v imenu Slovencev, čeprav imata bivša Narodna radikalna stranka in bivša SDK veliko somišljenikov tudi v Sloveniji.

Tako je bil torej ta pomembni akt sporazuma sklenjen in podpisan brez neposrednega sodelovanja Slovencev.

To naj bo dober nauk za nas Slovence, da v bodoče ne bomo izkazovali zaupanja onim političnim strankam, ki za ceno vsakdanjih političnih koristi izdajajo življenjske koristi Slovencev.

Drugi moment je tale: S sporazumom so Srbi tudi formalno izjavili, da je končno likvidirana tista miselnost, ki je bila zavestno ali podzavestno hegemonistična in centralistična in ki je sokriva, da je država prišla v današnje težko stanje. Izjavili pa so tudi Hrvati jasno in nedvoumno, da hočejo to državo, da hočejo sožitje Srbov, Hrvatov in Slovencev v državi, sporazumno organizirani na principu demokracije in enakopravnosti.

Končno ponavljamo to, kar smo že zadnjič povedali: Sporazum ne rešuje vprašanja, kaka naj bo bodoča notranja ureditev države, postavlja pa tri principe: princip narodne suverenosti in v zvezi s tem princip demokracije in parlamentarizma, očrta postopek, kako naj se pride iz sedanjega stanja in javlja ustanovitev sporazumaškega bloka, ki se ustvarja za uresničitev ter izvedbo političnega in državnega programa, ki je obsežen v sporazumu.

Ta del sporazuma kritizirajo nasprotniki najbolj, češ da je sporazum brez vrednosti, če ne rešuje istočasno vprašanja bodoče organizacije države; pristavljajo še, da ta sporazum ne more dati sporazumaškemu bloku oblasti v roke.

Na to je treba odgovoriti: Sporazum ni napravljen zato, da pride blok za vsako ceno do oblasti; prišel pa bo, ko se nedvoumno pokaže, da stoji za blokom ogromna večina Hrvatov, Srbov in tudi Slovencev. In ta ogromna večina se zaveda, da pomeni sporazum tudi v tej obliki in s to vsebino, kakor je sklenjen, ogromen korak naprej in da bo sodelovanje v bloku zastopanih strank rodilo tisto mero medsebojnega zaupanja in spoznanja potreb, ki bo pripeljala tudi v vprašanju bodoče organizacije države do soglasja.

Eno, in to glavno, načelo je postavljeno: bodoči ureditvi države mora pritrditi večina Srbov, Slovencev in Hrvatov. Tako bo ta ureditev odgovarjala volji večine nas vseh.

[illegible]

POLITIČNI TEDEN

[illegible]

Čitajte „Slovensko besedo“!

[illegible]

Naj se že reče o sporazumu, kar se hoče, eno je jasno in nepobitno, namreč, da je njegovo glavno in temeljno načelo demokracija, ona demokracija, o kateri pravi nesmrtni Masaryk, da predstavlja, osnovana na ljubezni do bližnjega, ostvarjenje božjega reda na zemlji. Demokracija je po današnjem pojmovanju svobodnega človeka brez dvoma najidealnejši politični red, za čigar zmago so padali tudi tisoči in tisoči borcev. Naj smešijo današnji dikta- [illegible]

Demokratična Evropa je znala pravilno oceniti pomen sporazuma v Jugoslaviji. Tako je na pr. napisal veliki politik Winston Churchill, ki gotovo ni noben političen revolucijonar, marveč vodja desničarskega krila v angleški konservativni stranki, da pomeni zedinjenje demokratičnih strank Srbov, Hrvatov in Slovencev v Jugoslaviji veliko korist za Evropo. Evropa lahko pričakuje, da bo ta pokret šel naprej in da ne bo le ustvaril notranjega sporazuma in pravega zedinjenja v Jugoslaviji, marveč da bo to močno državo postavil ob blok miru in svobode v evropskem razvoju.

[illegible]

Zanimivosti iz obrtniškega gibanja

Statistika obrtnih obratov v Sloveniji — Ustanovitev nove Obrtne zbornice v Nišu

Prvič menda beležimo letos dejstvo, da je Zbornica za TOI v Ljubljani po svojem neavtonomnem Obrtnem odseku izvršila statistiko obrtniških obratov po prisilnih združenjih ter pri tem tudi ugotovila denarno poslovanje združenj in imetje istih. Po teh podatkih je 169 prisilnih Združenj obrtniških obratov, ki se dele na strokovna in kolektivna. Od 169 je poslalo Zbornici odgovore in podatke le 163 združenj, v katerih je včlanjenih 17.877 članov, ki zaposlujejo 11.008 pomočnikov in 7.998 vajencev. Vdov je 441. V letu 1936. je položilo pomočniški izpit 1.945 kandidatov izmed 2.091 prijavljenih. Skupno so imela navedena združenja 1,588.756 din dohodkov, izdatkov pa 1,364.836 dinarjev; v tem znesku zavzema postavka za upravne posle skoro polovico izdatkov, ki gredo za tajniške posle. Premoženje združenj pa je znašalo, vštevši terjatve članarin, koncem leta 1936. din 2,053.099, obveznosti pa 207.349 dinarjev, pri čemer je glavna postavka znesek din 154.615 za nepotrebne Okrožne odbore obrtniških združenj.

Prednji podatki so vzeti na grobo v končnih vsotah, iz katerih pa se more javnost uveriti, da je bilo delo združenj veliko; in že samo to dejstvo, ki temelji na prednjih številčnih podatkih, zgovorno dokazuje moč slovenskega obrtništva, obenem pa tudi moralno in materijalno vrednost združenj ter njihov pomen. Združenja so najnižje prisilne obrtniške organizacije in v njih je izvir vse prave moči, delovanja in izživljanja našega obrtništva. Kolikor so bile doslej višje ustanove domena deloma političnih, deloma osebnih faktorjev, da obrtništvo sploh ni imelo nobene odločilne besede, toliko se je v združenjih ohranil pravi demokratični duh, ki se zrcali v volitvi uprav. Večina uprav 169 združenj je izvoljenih svobodno po želji obrtništva in prihajajo zato obrtniške zahteve neovirano do svobodnega izraza. V višjih ustanovah so danes zastopniki, ki jih obrtništvo ni postavilo in ki ne uživajo obrtniškega zaupanja.

Ker imajo nekatera združenja le do 50 članov, je v njih tudi mnogo nepotrebnega dela v administrativnem pogledu, predpisanega po birokratiziranem vplivu višjih instanc. Združenja imajo nakopičenega mnogo neproduktivnega dela, ki često ovira nujno drugo delo. O vsem tem je zbornični obrtni odsek pred kratkim razpravljal in prišel do zaključka, da bo treba število združenj zmanjšati, delo v preostalih pa poživiti.

Iz poročil in podatkov posnemamo, da je glavna rak-rana legalnega obrtništva šušmarstvo. Ugotovljeno je namreč, da je bilo lansko leto razmerje šušmarjev napram legalnim obrtnikom deset tisoč 467 proti 17.877. Vedno se povdarja to dejstvo in obrtništvo tudi že pričakuje odločno zaščito svojega stanu.

Večina v obrtnem odseku se je vneto postavila proti sistemu skupne zbornice, češ da je obrtništvo zapostavljeno in da obrtni odsek ni avtonomen. Vemo, da so prav gospodje od večine lani, pod pokroviteljstvom JRZ in JNS, zahtevali v imenu enotnosti slovenskega gospodarstva skupno fronto in sodelovanje z ostalimi gospodarskimi stanovi — danes pa so drugih misli. Tedaj obstoječo listo in kandidate samostojno mislečega obrtništva so na vse mogoče načine in z vsemi sredstvi ovirali in danes moremo ugotoviti le, da tudi večina sedanjega obrtnega odseka, ki je v rokah JRZ, misli tako, kakor piše, češ da mora obrtništvo biti avtonomno in da obrtništvu ni mesta pod skupno streho z ostalimi pridobitnimi stanovi. Pač pozno spoznanje nezmožnosti in napačne obrtniške politike.

Druga zanimiva stvar v obrtniškem pokretu je novoustanovljena Obrtniška zbornica v Nišu, ki je po sklepu ministrskega sveta na podlagi § 90. odstavek 1. finančnega zakona za leto 1937-38. poklicana v življenje. Posebna uredba, s katero je to storjeno, predvideva torej za področje moravske banovine lastno Obrtniško zbornico, ki ji bo pripadalo 8.243 obrtnikov, ki so bili doslej v sestavu Obrtne zbornice v Beogradu.

Po še veljavni uredbi je bilo svoj čas določeno območje posamezne gospodarske zbornice in se je tudi pri nas v Sloveniji trdilo, da obrtništvo nima pravice do ločene Obrtne zbornice, ker da je to že končnoveljavno rešeno in se uredba ne da spremeniti. Sedaj pa iz primera Obrtne zbornice v Nišu sklepamo, da je imelo naše obrtništvo prav, ko je zahtevalo in še zahteva v interesu gospodarstva in obrtništva tudi lastno samostojno Obrtno zbornico v Sloveniji.

Povdariti hočemo samo to, da se morata vedno vse javno življenje in zakonodaja prilagoditi tako, da je državljanom zagotovljeno neovirano izživljanje v njihovih načelnih zahtevah, vsled česar se morajo tudi oblike prisilnih ustanov urediti po teh zahtevah. Za nas v Sloveniji so moralni in materijalni pogoji za uspešno delo lastne avtonomne Obrtniške zbornice podani, zlasti če ugotovimo, da obstoja splitska Obrtniška zbornica pri 4.000, banjaluška pri nad 3.000 in novo ustanovljena v Nišu pri nad 8.000 obrtnikih.

Sedaj je naloga in dolžnost odgovornih činiteljev, da tudi obrtništvo v Sloveniji na enak način zadovolje. Naš obrtniški stan so razdvojili neobrtniški in politični vplivi, ki so tudi krivi vseh nepotrebnih borb, od katerih nima koristi obrtništvo, pač pa le drugi stanovi.

Kdor misli in čuti z obrtništvom, ga ne bo oviral pri njegovih osnovnih zahtevah in mu bo tudi nudil vso podporo. Dal mu bo predvsem lastno samostojno Obrtniško zbornico, s katero si bo slovensko obrtništvo svoj položaj utrdilo.

Domači pomenki

Konkordat

ne bo predložen senatu. Tako je izjavil g. predsednik min. sveta, češ da ni sedaj primeren čas zato, kajti za sprejetje konkordata je treba izmirjenja duhov. G. predsednik vlade je s tem pokazal mnogo razumevanja za situacijo ter bo njegova izjava gotovo vplivala pomirjujoče. Vendar izjava zadostno jasno kaže, da je vprašanje konkordata samo odloženo, da pride znova na dnevni red, čim se duhovi pomirijo. Mi bi želeli samo, da bi bil konkordat do takrat bistveno

Naša vojska

Vsi, kar nas je v Jugoslaviji, ljubimo našo vojsko. V tem pogledu ni razlike ne med strankami, ne med stanovi. Delavec in kmet, trgovec in industrijalec, Slovenec, Srb, Hrvat, vsak jo spoštuje, neguje in ljubi. Zato so nasprotniki pomirjenja v naši državi skušali takoj podvaliti podpisnikom sporazuma, da niso mislili na našo vojsko, katere enotnost naj se baje razbije in uniči njena udarna moč. Kaka grda intriga! Ker ne vedo, kako bi drugače umazali veliko politično dejanje, ki naj pritegne Hrvate zopet k državotvornemu delu, so si izmislili laž, da hoče Združena opozicija razbiti vojsko, ko je vendar iz besedila sporazuma povsem jasno razvidno, da se na ustroju vojske ničesar ne izmenja, dokler ne bo sprejeta nova ustava. In ali kdo misli, da se bo kdaj našlo kako narodno zastopstvo, ki bi hotelo sprejeti ustavo, s katero bi se oslabila naša vojska? O tem ne dopuščamo niti najmanjšega dvoma, ker že misel na to bi bila greh! Naša vojska je in ostane hrbtenica države.

Oživljenje SLS?

V zadnjem času se vedno jačje pojavlja v vrstah slovenske JRZ stremljenje, da se oživi stara SLS. To stremljenje, ki je [illegible] postaja vedno bolj vidno na vseh sestankih in v organizacijah. Ta struja stoji na stališču slovenskega kulturnega in gospodarskega programa in se namerava organizirati, kot čujemo, v tako imenovanem «Slovenskem kulturnem klubu».

„Delavska politika"

je pisala o sporazumu:

«Socijalistično delavstvo se veseli napovedanega razvoja v pravca demokracije in bo po svoji moči podpiralo ta razvoj. Pri tem pa se zaveda, da mora postaviti svojega moža in nikakor ne sme biti samo nekakšen prirepek združene opozicije, ampak samostojna, organizirana skupina, faktor, katerega se bo upoštevalo in z njim razpravljalo kot z enakovrednim sopogodbenikom.

To zadržanje narekuje socijalističnemu delavstvu ne samo sedanjost, ampak predvsem bodočnost. Kajti z uveljavljenjem politične demokracije bo delavstvo terjalo tudi svoje socijalne pravice, tu pa bodo ostala razredna nasprotja in socijalistično delavstvo bo pri tem veljalo le toliko, kolikor bo imelo politične moči in ugleda. Od njegove organizacije in razširjenosti njegovega tiska bo odvisna naša bodočnost.

V sporazumu demokratičnih sil ostanemo socijalisti!»

Obsojeni smo bili

pred ljubljanskim sodiščem na predlog državnega tožilstva, da moramo še enkrat objaviti vse popravke oziroma uradna pojasnila ljubljanskega mestnega predsednika. Sodba je pravična in odgovarja tiskovnemu zakonu.

POPRAVEK

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, 28. maja 1937 štev. 18, na strani 3 stolpec 1 v sredi pod naslovom: «Uslužbenec mestnih podjetij», Vas prosim, da v smislu § 26 zakona o tisku objavite v Vašem cenjenem listu sledeči uradni popravek:

Ni res, da je mestna občina nad nekim monterjem mestne plinarne, ki je bil obtožen zaradi utaje 462·— Din, katere je prejel od neke stranke in jih ni takoj oddal na pristojno mesto, izrekla zelo občutno kazen, kljub temu, da je bil od sodišča oproščen. Mestna občina ni izrekla nad dotičnim monterjem še nobene kazni, temveč je bilo disciplinsko postopanje proti njemu prekinjeno do zvršetka sodnega kazenskega postopanja.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, 28. maja 1937, štev. 18, na strani 3, stolpec 1 in 2 zgoraj pod naslovom: «Med, ‚velika javna dela'», Vas prosim, da v smislu § 26 zakona o tisku objavite v Vašem cenjenem listu sledeči uradni popravek:

Ni res, da spada med javna dela mesta Ljubljane tudi regulacija Ljubljanice in njenih pritokov na mestnem ozemlju, temveč spada to delo med dela ministrstva za zgradbe. Delo samo pa vodi podjetje inž. Dukić. Kako se to delo izvršuje, tedaj ni stvar mestne občine, temveč podjetja, ki delo izvršuje po svoji previdnosti z ozirom na vremenske prilike, ter ministrstva za zgradbe. Regulacija Malega grabna pa se iz socialnih in tehničnih razlogov izvršuje le v zimskih mesecih! v poletnih mesecih je namreč regulacija tega potoka nemogoča, ker bi povzročila preveliko škodo na kmečkih zemljiščih, pa tudi tzv. fašinska dela so možna le v zimskih mesecih. Na drugi strani pa je v zimskem času pomanjkanje dela najbolj občutno in je zato potrebno, da se to delo iz razlogov socialne pomoči izvršuje le v tem času.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, dne 28. maja 1937., št. 18., na strani 2., stolpec 3 zgoraj, pod naslovom «Pokvarjen Tivoli», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku objavite v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo.

Nikakor ni res, kar trdi omenjena notica, da za novo cesto, ki se gradi med bajerjem in glavnim drevoredom v Tivolskem parku, ni prometne potrebe. Nasprotno, prav tod je prometna potreba zelo velika ter postaja leto za letom večja. Mesto se v Rožno dolino vedno bolj širi, cestna zveza med tem delom mesta in njegovim središčem pa že davno več ne odgovarja naraščajočemu prometu. Načelni sklep, da se ta cesta gradi, je bil storjen že leta 1934. in to na 3. seji gradbenega odbora ljubljanskega dne 26. novembra 1934. Zato je skrajni čas, da se ta cesta končno zgradi. Park Tivoli zaradi te ceste ne bo prav nič pokvarjen, nasprotno, po ureditvi južnega dela parka, ki jo je doslej vse skozi oviralo teniško igrišče, bo park na lepoti le še pridobil.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo priobčili dne 2. aprila 1937., št. 10, na strani 2, stolpec 1 spodaj pod naslovom «Ljubljana za Veliko Noč» pod «Domačimi pomenki», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku izvolite objaviti v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo:

Mestno delavstvo je ob nedeljah in praznikih prosto, vendar je prr cestnem nadzorstvu tudi ob teh dneh stalno zaposlenih okrog 50 delavcev pri snaženju cest. Vsi ti delavci so na velikonočno nedeljo zjutraj začeli z delom že ob 5. uri in so delali vse dopoldne do 11. ure; ker je snežilo ves dan, je razumljivo, da se učinek tega dela ni mogel vidno pokazati. Tudi na velikonočni ponedeljek so pričeli delati ob 5. uri zjutraj. Ker pa je snežilo neprestano, je bil učinek dela tudi ta dan enak kot prvi dan ter bi se tudi ne mogel vidneje pokazati, če bi vzeli trumo delavcev na delo.

Vsemu mestnemu delavstvu je naročeno, naj se zglasi, ne oziraje se na delavnik ali praznik, ob 5. uri zjutraj na delo, če zapade gotova količina snega (10 cm), ki ga je treba zorati in odvažati. Omenjena dva praznika pa je prišlo poleg zgoraj omenjenega števila od vseh ostalih delavcev še 17 delavcev na delo. Niti prvi, niti drugi dan pa se ni zglasil pri cestnem nadzorstvu niti en brezposeln delavec na delo. Z odmetavanjem snega je bilo tedaj zaposlenih 67 mestnih delavcev in torej nikakor ni resnica, «da cestno nadzorstvo ni poslalo niti enega delavca na cesto, dasi so se brezposelni ponujali v trumah.»

Krivda za brozgo po ulicah pa je bila deloma tudi pri hišnih posestnikih, ki niso poskrbeli poleg očiščenja hodnikov za neovirani odtok vode ob hodnikih, t. j. za označenje odtočnih jarkov ob hodnikih, kar je po § 75. mestnega cestnega reda njihova dolžnost.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, dne 9. aprila 1937, štev. 11, na strani 3, stolpec 2 v sredi pod naslovom «Neškodljivo skrbstvo» pod «Doma in na tujem» Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku izvolite objaviti v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo:

Vrhovni socialni svet je ustanovljen z namenom, da bo inciativno urejeval ljubljanske socialne razmere in vplival na ljubljanske socialne ustanove in organizacije, da se doseže enotno in smotreno socialno delo. V tem svetu bodo zastopane po svojih zastopnikih vse javne in privatne ustanove, društva in korporacije, ki hočejo sodelovati pri reševanju socialnih vprašanj mestne občine ljubljanske. Gre za posvetovalen in iniciativen organ, ki bo skupno z vsemi društvi in oblastmi, ki se bavijo s socialnim skrbstvom, obravnaval pereča socialna vprašanja in jih skušal po enotnem načrtu regulirati s pomočjo svojih članov (društev, organizacij itd.), ne pa za novo društvo, ki bi naj razpolagalo s kako imovino. Mnenja sem, da je časopisje dolžno takšno prizadevanje za pomoč bednim podpirati, ne pa a priori odrekati vsako vero vanj, zlasti še, ker se VSS šele ustanavlja in se je na prvem sestanku zastopnikov društev in organizacij ter vseh navzočih socialnih delavcev pokazala iskrena in resna volja za skupno in uspešno delovanje.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK

Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga objavili v petek, 30. aprila 1937, štev. 14, stran 3, stolpec 2 spodaj in 3 zgoraj, pod naslovom «Za vse obrtni list», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku objavite v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek:

Ni res, kar trdite v navedeni notici, da je ljubljansko tržno nadzorstvo začelo preganjati vse prekupčevalke z jajci, slučajnostne prodajalke krtač, voščenih cvetic in še celo prodajalke cunj za pomivanje in ribanje tal. Prav tako ni res, da je začelo preganjati posebno slednje, ki nabirajo staro žakljevino iz jute, jo z veliko muko izpirajo na Ljubljanici ter jo nato kot oprane cunje prodajajo ljubljanskim gospodinjam na trgu. Po obrtnem zakonu morajo imeti vsi prekupčevalci, ki se stalno bavijo s prekupčevanjem predmetov, katerih niso sami producenti, obrtno dovoljenje. Zato tržni urad nikakor ne preganja slučajnostnih prekupčevalk, temveč le od stalnih prekupčevalk zahteva, da se izkažejo z obrtnim listom. Tržni urad mora to opravljati po svoji uradni dolžnosti, da se tako prepreči nedovoljeno šušmarstvo. Med prodajalkami oprane stare žakljevine tržni urad doslej ni ugotovil nobene take, ki bi se stalno pečala samo s prodajo oprane žakljevine. Zato tudi ni od nobene take slučajnostne prodajalke zahteval, naj se izkaže z obrtnim listom, temveč jih je vedno puščal v miru. Očitek nesocialnega čuta na račun sedanje mestne uprave je tedaj iz tega ozira brez vsake podlage.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga priobčili v petek, dne 16. aprila 1937, štev. 12, stran 2, stolpec 1 in 2 v sredi pod naslovom «Beseda naših javnih delavk» pod «Domači pomenki», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku objavite v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo:

Nikakor ni resnica, kar trdi dopisnica zgoraj omenjenega članka, češ, da je ljubljanska mestna občina s sklicanjem Vrhovnega socialnega sveta napravila ponesrečen poizkus, združiti vse socialne delavce v višji socialni svet, kajti sestanek sam je pokazal najboljšo voljo vseh navzočih za skupno sodelovanje in zato za kako nezaupanje ni bilo povoda. Ker je bil VSS ustanovljen z namenom, da bo iniciativno urejeval ljubljanske socialne razmere in vplival na ljubljanske socialne ustanove in društva, da se doseže enotno in smotreno socialno delo in ker je VSS v tem smislu mišljen le kot posvetovalni organ, ne pa izvršni (njegovi člani so vsa društva in korporacije, in tudi oblasti na področju mestne občine ljubljanske, katere se bavijo s socialnim skrbstvom), ni zato nikakršne podlage za kakršenkoli sum v iskrenost sklicateljev. Ker je odbor VSS-a tu pač le zato, da sklicuje člane VSS-a in mu predseduje ter sklicuje njegove odseke, zlasti še, ker sam nima nobene pravice, odločati nekaj obveznega za vse včlanjene ustanove, že sam po svoji naravi ne more postati kak izvršni organ. Odborova dolžnost je dalje, obveščati posamezne ustanove o sklepih VSS-a (ne odbora!), da bodo svoje delo urejali po navodilih VSS-a. Ta navodila naj bi bila plod razmotrivanja, nasvetov in poročil vseh socialnih faktorjev in prav tako tudi naših javnih delavk. Vse delo odbora VSS-a obstoji tedaj le v teh nalogah in odbor nima nikakega značaja kakega društvenega odbora. Zaradi tega tudi ni bilo mogoče ugoditi predlogu, da bi se sestavil kak delovni izvršni odbor iz vrst vsega članstva, ker takega izvršnega odbora pri VSS-u sploh ne more biti.

Tudi ni res, kar trdi članek, da bi bili sklicatelji odklanjali žensko socialno delavko v VSS, nasprotno, želja ženskih zastopnic po sodelovanju v VSS je bila toplo pozdravljena ter je bila še izrečno tudi pri sklicateljih poudarjena potreba in

(Nadaljevanje «Domačih pomenkov» na 4. strani.)

Tragična obletnica

9. X. 1934 — 9. X. 1937

Preteklo soboto je vsa Jugoslavija zopet onemela v svojem najbolestnejšem spominu, ob osvežitvi največje tragedije, ki ji je bila usojena, ob triletnici mučeniške smrti največjega Jugoslovana, nesmrtnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Veliko delo, ki pa še ni bilo dokončano, ko je v marsejski prefekturi dihnil svoj zadnji pozdrav ljubljeni Jugoslaviji, nam je ostalo vsem zvestim sinovom velike, ponosne in zdrave domovine najsvetejša dedščina, katere ne bomo nikdar osramotili z dejanji niti s samimi mislimi, ki bi ne bile v skladu s cilji in ljubeznijo blagopokojnega vladarja.

Ob tretji žalostni obletnici obljublja ves narod, od Triglava do Djevdjelije, svojemu mrtvemu Voditelju, kakor tudi Njegovemu mlademu nasledniku, kralju Petru II., da bo v svojem bodočem delu zvesto stopal po Njegovih stopinjah, ki so zasledovale tri velike cilje:

Srečo Jugoslavije, bratstvo Balkana, mir Evrope!

Preporod Slovanskega Juga je izvedljiv in k njegovi zgradbi je največ doprinesla tragična smrt velikega jugoslovanskega vladarja. Danes že gledata Sofija in Beograd skupno in bratsko v isti cilj, ki se mu vedno bolj približujeta. V tem imenu se klanjamo ob tragični obletnici nevenljivemu spominu Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja in mu kličemo iz dna razboljenega srca:

«Večna Ti slava in hvala! Živel kralj Peter II.!»

DOMA IN NA TUJEM

Četniki in mi

Svoječasno smo priobčili notico, da je oblast prepovedala četnikom, pododboru v Ljubljani, razvitje prapora. Vest smo priobčili na prošnjo in brez opazke. Pa nas je že napadla «Slovenija», češ glejte jih demokrate! Habeat svoje nedolžno veselje! Nam pa naj ne zameri, če povdarjamo danes, da smatramo tudi take prepovedi na nedemokratične.

Brez kompasa

Zanimivo je bilo čitati naše vodilne liste ob objavi sporazuma. «Slovenec» je prve dni pisal odklanjajoče. Potem se je naenkrat prevrnil, pisal o stvari simpatično in celo napadel «Jutro», češ, kako politiko vodi, ko se zopet postavlja v borbo proti sporazumu in pomirjenju duhov. Toda zadnje dni je «Slovenec» zopet zavzel čisto jasno stališče proti sporazumu in že piše, da v «Srbiji vre od ogorčenja proti sporazumu in da se širi odpor od sela do sela, od mesta do mesta.»

Ukinili smo svobodo tiska!

Šef nemškega državnega tiskovnega urada dr. Dietrich je med drugim izgovoril v Nürnbergu sledeče besede: «Očita se nam, da smo ukinili svobodo tiska. Toda to je naš največji ponos. Mi smo tisk osvobodili od svobode tiska. To je v resnici eden največjih kulturnih uspehov, ki sta ga dosegla fašizem in nacijonalni socijalizem!»

Simpatiziranje z Japonci

Ves svet je ogorčen proti nasilni japonski, ki je brez vsakega povoda napadla Kitajsko iz čisto imperijalističnih razlogov. Društvo narodov je surovi napad soglasno obsodilo in predsednik Roosevelt je v velikem govoru ostro kritiziral postopanje Japonske in vseh fašističnih držav, ki ogrožajo neprestano mir. Ves svet je edin v tem, z izjemo Nemčije in Italije, ki javno izpričujeta svoje simpatije za Japonsko, češ, da se «Japonska na Kitajskem bori proti boljševikom!» Pridružil pa se je tem velesilam tudi «Slovenec», si je v ostrem članku napadel Rusijo, češ, da ogroža evropski mir, ker koncentrira nekaj svojih čet v obrambo svojih meja na Daljnem vzhodu.

«Slovenec» pa je po svojih trditvah proti fašizmu, proti imperijalizmu in je slovansko orijentiran!

*

Nove cestne zveze so predvidene v bližnji bodočnosti med Slovenijo in Hrvaškim Zagorjem. S kreditom 20.000 din se bo zgradila cesta Voča—Vinica—Varaždin do slovenske meje, s čimer bo skrajšana cestna zveza z Ormožem in Ptujem za celih 15 km. Prav tako se bo znatno skrajšala zveza savske z dravsko banovino po novo grajeni cesti Višnjica—Sv. Barbara, kar bo zlasti velikega pomena za motorna vozila.

[illegible]

Letošnji kongres jugoslovanskih zdravnikov se je vršil te dni v Novem Sadu brez navzočnosti članov organizacije hrvaških zdravnikov iz Zagreba. Za predsednika je bil izvoljen šef internega oddelka ljubljanske bolnišnice docent g. dr. Ivan Matko.

Posnemanja vreden zgled. V hrvaških listih beremo, da je javni notar dr. Roscher iz Dolnjega Miholjca podaril svojo hišo s 50 jutri zemljišča banski upravi savske banovine z določilom, da se ustanovi v njej praktična gospodarska šola za absolvente meščanskih šol. Pri nas se pojavljajo taki rodoljubi in dobrotniki prav tako redko, kakor kometi...

Na pobudo osiješke Obrtne zbornice se je 11. t. m. vršila v Osijeku konferenca hrvaških obrtnikov, na kateri je bil sklenjen energičen nastop vsega obrtniškega stanu proti sedanji draginji življenjskih potrebščin in za maksimiranje cen drv za kurjavo. Tudi pri nas se mali ljudje ne bi upirali taki prekoristni akciji...

Splitska Mestna hranilnica bo v kratkem odprla lastno zastavljalnico, potom katere bo skušala pomagati predvsem malim ljudem v zimskem času, ko počiva tujski promet na našem Jadranu.

Pri nas tega ne poznamo. Mestna občina v Beogradu je sklenila, da nabavi za svoje potrebe več avtomobilov, motorjev in parnih valjarjev. To naročilo pa bo oddala le onim tvrdkam, ki so razstavljale na beograjskem velesejmu. Tudi vse ostale občinske potrebe bo beograjska občina krila predvsem pri dosedanjih razstavljalcih na beograjskem sejmu. Pri nas se o taki gospodarski politiki nikomur niti ne sanja...

Sirovih slv je bilo izvoženih letos iz vrbaske banovine v inozemstvo 220 vagonov, največ v Avstrijo, Češkoslovaško, Poljsko in Švico.

O reorganizaciji higijenske službe v Jugoslaviji bo razpravljala 24. in 25. t. m. v Novem Sadu konferenca, ki se je bodo udeležili direktorji vseh Higijenskih zavodov v državi.

Novi prosvetni minister je odredil, da bo sprejemal občinstvo iz krajev izven Beograda le vsak torek ob 11. uri.

V Osijeku je tamkajšnji župan Jovan Božić naročil mestnim strokovnjakom, naj takoj prouče finančno stanje osiješke občine in ugotove, ali je mogoče zvišanje plač mestnim uslužbencem. Uslužbencem ljubljanske mestne občine se bo storilo kar milo, ko bodo brali to ganljivo vest...

Na Hrvaškem in na Jadranu je divjalo pred nekaj dnevi strahovito neurje, ki je povzročilo precej škode. Tudi ves ladijski promet je močno trpel.

Nevzdržno stanje telefonske službe v Dubrovniku. Pod tem naslovom beremo v nekem hrvaškem gospodarskem listu tole notico: «Predsednik Tujskoprometne zveze v Ljubljani dr. Žižek je poslal ministru za pošto in telegraf obširno predstavko o stanju dubrovniškega telefona. V svoji predstavki dr. Žižek zlasti naglaša, da v času pogajanj med jugoslovansko in nemško trgovinsko delegacijo ni mogel 4 dni dobiti zveze z Ljubljano, dočim člani delegacij cela dva dneva niso mogli priti do spoja z Beogradom. Kako to izgleda pred tujino, ki smatra Dubrovnik za središče našega turizma, ni treba posebej omenjati.»

[illegible]

Znani poljski list «Kurjer Poranny» je prevzela skupina oseb, ki stoje v tesnih zvezah s stranko narodnega edinstva na Poljskem. Zaradi preganjanja poljskega tiska v Šleziji je iznova izbruhnila časopisna vojna med Poljsko in Nemčijo.

Cene železa in sirovega jekla so se na Češkoslovaškem zopet dvignile za 10%.

Stalin deli milost in je dal izpustiti iz zapora Karla Radeka in tovariše, ki so bili obsojeni zaradi veleizdaje na deset in še več let ječe.

V Novem Sadu gradijo ogromno palačo banske uprave dunavske banovine in je pri gradnji zaposlenih nad tisoč delavcev. Stroški za postavitev palače bodo znašali nad 40 milijonov dinarjev. Samo zunanja obloga palače z marmornatimi ploščami velja 7 milijonov. Prostora bo v palači zelo veliko, saj bo samo v obcestnem traktu na razpolago 700 sob.

V gradbenem ministrstvu je novi gradbeni minister odredil, da bo sprejemal senatorje in poslance vsak dan od 12. do 13. ure, navadno občinstvo pa le vsako sredo od 11.30 do 12.30.

Prva državna razstava prosvetnega, higijenskega in kmetijskega dela na našem podeželju je bila preteklo nedeljo odprta v Beogradu.

Hercegovinski čebelarji bodo letos v svojih 25.000 panjih pridelali predvidoma kakih 500.000 kg medu in računajo, da ga bodo mogli vsega prodati po 11 dinarjev kilogram.

Uboga virovitiška občina! Občinska uprava v Virovitici je zašla v tako obupne finančne razmere, da ne more že od lanske pomladi plačevati računov tamkajšnji elektrarni za razsvetljavo svojih uradnih prostorov in pa virovitiških ulic. Celotni dolg znaša že nad 110.000 din in je elektrarna sklenila, prihodnje dni ukiniti vsako nadaljnjo dobavo toka mestni občini. Pa bodo Virovitičani v prosvetljenem dvajsetem stoletju preganjali z vžigalicami, laternami in žepnimi baterijami egiptovsko temo v svojem «naprednem» mestu. — Vsaj ne bodo gledali vzornih občinskih očetov, ki tako zelo skrbijo zanje...

Čudne klobase. Vsakomur je znana pretirana težnja Nemčije po absolutni gospodarski neodvisnosti od kogarkoli. Da narod zaradi preskromne in nesmiselno preurejene prehrane propada, ni treba še posebej naglašati. Ves novi način prehrane stoji v znamenju medvojne prakse: Za vse vrste hrane — brezkoristni surogat! Sedaj je prišla v Nemčiji v promet kaj čudna klobasa, o kateri trdijo uradni krogi, da je «zelo tečna in redilna». Te klobase izdelujejo namreč iz morskih rib na Göringovo zapoved. Dober tek Nemcem, saj Göring teh «tečnih» klobas najbrže ne bo pospravil preveč.

Znani rudnik zlata v Peku v Srbiji nameravajo Francozi prodati Angležem. V svoji domovini in v svojih rudnikih smo Jugoslovani najbrže še prerevni, da bi zmogli spravljati mastne dobičke v svoj žep. Ali smo pa pre..., kaj drugega!

Nesmiselno stradanje. V nekem berlinskem sanatoriju je umrla znana filmska umetnica Renata Müllerjeva, stara komaj 31 let. Vzrok njene smrti je pretirano stradanje za ohranitev «vitke linije». Pamet je pač še vedno boljša ko žamet...

Žito se bo še podražilo. Letos bodo šle cene žita na svetovnih tržiščih še kvišku, ker pridelek nikjer ni preobilen. Znana evropska žitnica Rumunija ima letos za izvoz komaj 70.000 vagonov koruze.

V Franciji beležijo gospodarski krogi visoko naraščanje dotoka tujcev, kar je seveda predvsem v zvezi s svetovno razstavo in z znatnimi olajšavami, ki jih tujci ob tej priložnosti uživajo na francoskih tleh in železnicah. Vsakih 24 ur dopotuje v Francijo okrog 700.000 tujcev, to je vsak dan približno po 216.000 oseb več, kakor lani.

Francozi bi radi podaljšali svojo svetovno razstavo za eno leto in so se zaradi tega že obrnili na mednarodni odbor za prirejanje svetovnih razstav. S svojo prošnjo bodo najbrže uspeli, če jim bo le naklonjena Amerika, kjer se bo vršila prihodnja svetovna razstava leta 1939.

Japonska anglikanska cerkev je sklenila, da bo zaradi znanega stališča Amerike in Anglije proti Japonski prekinila vse zveze s posestrimsko angleško-ameriško cerkvijo in se proglasila za izrazito japonsko narodno cerkev.

Pogajanja vojvode Windsorskega z angleško vlado oziroma obratno so docela prekinjena in se domneva, da se vojvoda Windsorski nikdar več ne bo vrnil v Anglijo.

V prihodnjem letu bodo Francozi porabili za nove vojne ladje nad 3 milijarde frankov.

Španisko-francoska meja se bo te dni glede na trmasto stališče Italije povsem odprla. Na tej meji stoje že pripravljeni ogromni transporti živeža, orožja in streliva za valencijsko republikansko vlado.

V dobi nebotičnikov. Podjetje Bat'a v Zlinu na Češkoslovaškem je pravkar dogradilo najvišjo železobetonsko stavbo v Evropi, svoj nebotičnik, ki je visok 76 in pol metra. V tej novi palači bo nameščen celoten upravni aparat Bat'ovih velepodjetij. Posebna tehnična ureditev stavbe omogoča vodilnemu šefu poljuben obisk v vsakem nadstropju in oddelku, ne da bi mu bilo treba prekinjati svoje delo. Vse načrte, kakor tudi stavbo samo, so izvršila lastna Bat'ova gradbena podjetja.

Baski se vračajo. Francovi nacijonalisti pripravljajo v zavzetem Bilbaou vse potrebno za vrnitev 20.000 baskovskih beguncev iz Francije.

Za mir med narodi. Po vsem svetu državniki dan za dnem naglašajo, da se dá svetovni mir zagotoviti in zavarovati le z — novim, čim večjim oboroževanjem. V zagotovilo tega ljubega «miru» bodo žrtvovale samo Združene severnoameriške države pri izvedbi sedanjega svojega oborožitvenega načrta «skromni» znesek — 120 milijard dinarjev.

Ne zaupajo jim več. Italijanska vlada je odredila, da sme v bodoče vzdrževati zveze med fašističnimi organizacijami v Italiji in pa v tujini le zunanje ministrstvo in da so vsi neposredni stiki med omenjenimi organizacijami prepovedani.

Nov cerkveni zakon pripravlja Nemčija, v zvezi z njim pa tudi novo akcijo za ureditev spornih vprašanj z vsemi cerkvami v Nemčiji.

Mednarodni kongres mest se pravkar vrši v Budimpešti. Prisostvuje mu 320 delegatov, ki zastopajo 30 držav.

Mednarodno zadružništvo v številkah. Nedavno se je vršil kongres Mednarodne zadružne zveze, na katerem je bilo ugotovljeno, da je v tej svetovni predstavnici zadružništva včlanjenih 120.000 zadrug s 70,500.000 člani iz 38 držav. Po zadružnih panogah je včlanjenih: v konzumnih zadrugah 55,463.000, v kmetijskih 4,167.000, v produktivnih 103.000 in v kreditnih 10,698.000 zadružnikov. Skupen letni promet znaša 816.637·4 milijona dinarjev.

Tužni Korotan

10. X. 1920

Letošnji oktober je za naš narod spominski mesec najbolj žalostnega in trpkega spomina. V dneh, ko odmirajo na polju in vrtovih najžlahtnejše cvetke, ko diha preko naše lepe zemlje jesenska, mrzla osamelost in napoveduje skorajšnji prihod zime, v dneh, ko pripravljamo le še mrtvaško cvetje z žalnimi svečicami v bližnji vsesvetski spomin na naše najdražje, ki jih nikdar več ne bo k nam, se z neizrekljivo bolestjo oglašata v naših zvestih, ljubečih srcih dva grenka, silno boleča spomina: **Tretja obletnica smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Zedinitelja in pa sedemnajsta obletnica nesrečnega koroškega plebiscita.**

Spominu nepozabnega velikega vladarja se oddolžujemo na drugem mestu. Te skromne vrstice naj pa posvetimo v pobožnem premišljevanju onim zvestim bratom in sestram ob Dravi in Zili, ki krvave in počasi umirajo na onih svetih, zgodovinskih tleh, na katerih je tekla zibel našega poštenega narodnega imena. V nedeljo, 10. oktobra t. l., je poteklo sedemnajst dolgih let, odkar nam je nesrečni plebiscit zasekal v narodno telo in v naše domoljubno srce globoko, nezaceljivo rano: **izgubili smo svoj Korotan!**

V svobodni domovini tudi danes še ne moremo poslati bratom in sestram onstran Karavank onih iskrenih sporočil, kakor bi jih radi, ne da bi s tem morda kalili ono mednarodno sožitje, ki ga prav za prav vsi zaman iščemo in si ga s takim hrepenenjem želimo.

Ko pa nas objema nema žalost in gorijo v naših srcih svetle, tople lučke pristne bratovske ljubezni in globokega sočutja, naj pohiti vroča misel po tesnem objemu tja h Gospe Sveti in ponese s seboj sveto obljubo:

«Ne bomo nikdar pozabili Vas vseh, ki ste kri naše krvi! Še dražji ste nam danes, kakor ste nam bili kdaj poprej!»

Naročite takoj „Slovensko besedo“ — glasilo Združene opozicije!

želja, da se pritegnejo ženske socialne delavke kot sodelavke v širši odbor VSS-a. Vsled tega je brez podlage trditev, da se je široko zastopstvo onih, ki so se prostovoljno odzvali, da po svojih silah in preizkušenih zmožnostih brezplačno pristopijo k delu, razšlo z občutkom nezadovoljnosti in nezaupanja. Vsi navzoči zastopniki so še z veseljem sprejeli predlog, da se ponovno sestanejo, ker se zaradi pozne ure na prvem sestanku ni bilo mogoče več razgovoriti o vseh vprašanjih. Iz vsega tega je razvidno, da je pritožba dopisnice imenovanega članka, češ, da «slovenska socialna delavka še nikoli ni bila globlje ponižana kakor ta dan», popolnoma neosnovana.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POJASNILO

Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga priobčili v petek, 14. maja 1937 št. 16 na strani 2, stolpec 1 in 2 zgoraj pod naslovom: «Mestna pristava», Vas prosim, da v smislu § 26 zakona o tisku izvolite objaviti v Vašem cenjenem listu sledeče uradno pojasnilo:

Prihranek Din 160.000 v gospodarstvu mestne pristave v poslovnem letu 1936/37 ne more biti razviden iz proračuna mestne pristave za leto 1937/38, kajti proračun ni bilanca in torej ne more dajati slike o dejansko doseženih dohodkih in izdatkih, temveč vsebuje le predvidene dohodke in izdatke za bodoče leto, pri čemer se upošteva pri izdatkih največja predvidena mera, a pri dohodkih najmanjša, torej v povsem pesimističnem smislu predviden račun za bodoče leto. V tem primeru pridobljeni prihranek pa sploh ne more biti razviden iz proračuna za mestno pristavo, kajti prihranek je bil dosežen:

1.) Pri vožnjah gramoza. Poprej so vozili mestni vozniki po $^3/_4$ m³ gramoza, po novi odredbi upravnega odbora pa po cel m³. S tem je bilo pridobljenih za mestni zaklad Din 55.000·—. Jasno je, da ta prihranek ne more biti razviden iz proračuna za mestno pristavo.

2.) Pri izdatkih za pobiranje smeti. Poprej je pobiralo smeti 8 smetarskih voz, po novi odredbi v poletnem času 6, samo v zimskih mesecih po 8. Vsak voz stane dnevno Din 110·—. S tem, da sta pobirala v poletnih mesecih po 2 voza dnevno manj, kar pa je povsem zadostovalo, je bilo prihranjenih Din 33.000·—. Toda izdatki za pobiranje smeti niso razvidni iz proračuna za pristavo, temveč iz proračuna za mestni zaklad.

3.) Z odprodajo starega in z nabavo novega, oziroma popravo še koristnega inventarja, pri čemer je bilo pridobljenih nad Din 27.000·—. Tudi nabava in prodaja inventarja ne spada med stvarne potrebe ali dohodke proračuna mestne pristave.

4.) Pri vožnjah za mestno plinarno. Iz razlike cen, za katere je vozilo poprej privatno podjetje za mestno plinarno in med cenami voženj mestne pristave je nastal dobiček mestne plinarne okrog Din 15.000·—, mestna pristava pa je zaslužila s temi vožnjami okrog Din 31.000·—, kar skupno znese prihranek za mestno upravo okrog Din 46.000·—. Dobiček plinarne seveda tudi ne more biti v proračunu mestne pristave.

Iz gornjih dejstev je torej jasno razviden prihranek mestne pristave za preteklo poslovno leto. Ta prihranek je obogatel po večini mestni zaklad in je jasno, da iz proračuna ne more biti razviden, saj proračun ni računski zaključek za preteklo leto, temveč le predviden račun izdatkov in dohodkov za bodoče leto. Če pa so mestne davščine večje, kot so bile poprej, ni to krivda sedanje mestne uprave, temveč samo nujno sredstvo za ozdravljenje in napredek ljubljanskega občinskega gospodarstva.

Z odličnim spoštovanjem:

tiskovni referent:

Jože Vomberger s. r.

POPRAVEK

Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga objavili v petek, 30. aprila 1937, štev. 14, stran 3, stolpec 2 spodaj, pod naslovom «Nadomestilo za Kroniko», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku objavite v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek:

Res pripravlja Zveza mest kraljevine Jugoslavije izdajo lastnega glasila «Mestna občina», vendar pa ta list ni konkurenca ljubljanski kroniki, niti to ne more biti. List «Mestna občina» namreč ni novo glasilo Zveze mest, ker je ta Zveza imela že dosedaj svoje glasilo. Že na skupščini leta 1929. je bilo sklenjeno, da se proglasi komunalni mesečnik «Savremena opština», ki je izhajala v privatni založbi in uredništvu, za Zvezino glasilo in je ta list prejemal nato letno visoko subvencijo Zveze mest, vse do 1. aprila 1937, ko je bilo pogodbeno razmerje s tem listom prekinjeno. Radi nerednega izhajanja lista, kakor tudi radi preveč poudarjenega osebnega stališča lastnika in urednika lista, ki je na svoji vsebini mnogo izgubil, so prihajale od vrst članstva Zveze mest vedno pogosteje pritožbe. Zato je redna skupščina Zveze mest dne 20. IX. 1936 sklenila, da se subvencija ukine in ta subvencija uporabi za izdajanje glasila v lastni založbi in uredništvu. Poslovna uprava, ki ji je član tudi predsednik ljubljanske mestne občine, je imela nalogo, da ta sklep izvrši. Ustanovljeno tedaj ni bilo novo glasilo, temveč se je le menjala oseba in oblika založništva in uredništva. Pa četudi Zveza mest prej ne bi imela službenega glasila, bi bilo nujno potrebno ustanoviti povsem novega, ker gre za strokovni organ važnega društva, kakor ga imajo že vse druge države. Tudi vsebinsko si oba lista ne moreta konkurirati, kakor si dosedaj nista konkurirali «Kronika» in «Savremena opština».

Zvezino glasilo prinaša poleg službenih obvestil predvsem strokovne komunalne članke, ki naj služijo predvsem mestnim organom in uslužbencem. Kronika pa je bolj literarno-historična revija, kar kaže že njeno ime, pa tudi vsa njena dosedanja vsebina, ki je namenjena najširšim slojem.

Iz vsega navedenega je povsem jasno, da Zvezino glasilo «Mestna občina» ni nikak konkurent Kroniki in je nje ustanovitev le pozdraviti.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga objavili v petek, dne 26. III. 1937 štev. 9, na strani 2, stolpec 1, 2 spodaj in 3 zgoraj pod naslovom «Delavski dom» (pod «Domačimi pomenki»), Vas prosim, da izvolite v smislu § 26. zakona o tisku objaviti sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo:

Vaš članek očita vodstvu Delavskega doma, da je ustavilo kurjavo v sobah Delavskega doma v najbolj hladnem in mokrotnem vremenu, kar pa ne odgovarja resnici. Delavski dom je socialna ustanova, ki se mora vzdrževati sama in mora zato štediti s kurivom ter ga uporabljati le po potrebi. Enako je bilo tudi lansko leto in prejšnja leta. Letos se je porabilo celo več kuriva kot lansko leto. Ko je torej sredi meseca februarja popustil mraz, je vodstvo Delavskega doma kurjavo omejilo, a je zopet začelo ogrevati sobe, ko je zapadel nov sneg.

Kar se tiče v članku omenjenih «novotarij», ki da jih je uvedlo vodstvo Delavskega doma, da je stanovalcem Delavskega doma prepovedalo hoditi v kuhinjo po notranji strani, to je, preko kuhinje, je popolnoma v skladu s potrebnim redom in disciplino, ki jo je novo vodstvo uvedlo za stanovalce Delavskega doma in ki mora veljati za vse enako. Te odredbe vodstva pa niso bile po volji enemu izmed stanovalcev, ki je vse odredbe vodstva enostavno preziral in zahteval za sebe gotove izjeme tako glede vrstnega reda v jedilnici kakor glede prihoda skozi kuhinjo. Vodstvo Delavskega doma in kuhinje mu teh izjem seveda ni moglo dovoliti, ker bi sicer nastala nevolja pri drugih stanovalcih in gostih v kuhinji. Razglašeni red mora veljati za vse enako.

Zato je dotični stanovalec začel z akcijami proti odredbam vodstva Delavskega doma oziroma kuhinje. Zbiral je v kuhinji in v domu samem podpise za pritožbo proti tem odredbam in mnoge naravnost silil k podpisu, tako da so pozneje svoje podpise preklicevali. Jasno je, da vodstvo Delavskega doma in kuhinje ni moglo trpeti, da bi en nezadovoljnež netil upor gostov in stanovalcev proti upravi in tako škodoval dobremu glasu kuhinje Delavskega doma. Le iz tega razloga mu je uprava Delavskega doma bila prisiljena odpovedati sobo v Delavskem domu in iz istega razloga mu je vodstvo kuhinje začasno ukinilo izdajanje kart. V kuhinjo pa bo zopet imel dostop, če bo hodil tja jest, ne pa nadlegovat mirne goste z agitacijo proti upravi. Vsaka ustanova, vsak zavod mora skrbeti za vzdrževanje reda in discipline, zlasti še, če se nahaja tam večja množica ljudi. Zato odredbe uprave in vodstva Delavskega doma proti dotičnemu gospodu nikakor niso bile sramotne za upravo, pač pa za dotičnega samega, ker je razglašeni red preziral.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

POPRAVEK OZIROMA POJASNILO

Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, dne 9. aprila 1937, št. 11, na strani 2, stolpec 3 v sredi pod naslovom «Kje bo stala vodmatska šola?» pod «Domačimi pomenki» Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku izvolite objaviti v Vašem cenj. listu na istem mestu in v enakem tisku sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo:

Na mestnem gradbenem uradu ni nič znanega o kakem rezerviranju občinske parcele ob Jegličevi cesti za vodmatsko šolo ter ni bilo v tej zadevi nikakega uradnega sklepa. Morda je bil o tej nameri kdaj kak razgovor ali predlog, ki pa ni prišel do sklepa. Parcela ob Jegličevi cesti pa za šolo tudi ni prikladna, ker je za to premajhna, zlasti še, ker vsaka šola nujno potrebuje poleg stavbe primerno dvorišče, za kar pa bi bil prostor na tej parceli absolutno premajhen. Vrhu tega je tudi prostor sam, ker leži tik ob prometni cesti s tramvajsko progo, za šolo neprimeren. Za vodmatsko šolo bi se mogel najti kak primernejši prostor drugod. Zato ne more biti govora o kaki nedopustni napaki občinske uprave, če je to parcelo prodala stavbenemu fondu banovinskih uslužbencev, pač pa bi napravila nedopustno napako, če bi na omenjeno parcelo res postavila šolo, kakor zahteva Vaša notica, ker je prostor za to popolnoma neprikladen.

Z odličnim spoštovanjem:

Predsednik dr. J. Adlešič s. r.

ANTON KOVAČIČ

Izdelovanje glinastih peči v najmodernejših vzorcih. Postavitev vsakovrstnih štedilnikov in kaminov. Oblaganje hodnikov, kopalnic, mesnic itd. z belimi ali barvanimi inozemskimi email ploščami. Samotne in kmečke peči. Vsa v stroko spadajoča popravila izvršujem točno. Cene solidne. Garancija za materijal in delo.

Ljubljana, Viška ulica štev. 3
(Rožna dolina) - Telefon štev. 33-57

Dovžan Ivan
dipl. krojačnica za dame in gospode
Ljubljana, Sv. Petra c. 81
Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modi in po na solidnejših cenah
Postrežba točna

Oglašujte v „Slovenski besedi"

Pleskarsko in slikarsko podjetje
HLEBŠ JAKOB
družba z omej. zavezo
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje št. 21
Telefon 30-70
Izvršuje vsa pleskarska, in črkoslikarska dela po zmernih cenah.
Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.
Najnovejši vzorci

MR. BAHOVEC
Pijte samo zdravilni
PLANINKA
čaj
v plombiranih paketih po Din 20·— in Din 12·—
PLANINKA ZDRAVILNI ČAJ
Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

Trajno kodranje samo Din 60·-
Izdelava garantirano dobra.
Frizerski salon
MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) štev. 24

Priporoča se
SODARSTVO **IVAN MEDVED**
TACEN 56 POD ŠMARNO GORO
Izvršuje:
vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.
Postrežba točna in solidna.
Priporočamo to tvrdko vsem!

Lahko si ogledate naš sejem, ne da bi kaj kupili!
VSI PREDMETI V TRGOVINI PA IMAJO OZNAČENE CENE.
ANT. **KRISPER**
MESTNI TRG 26. STRITARJEVA UL. 1.-3.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
MIHELČIČ IVAN - LJUBLJANA
BORŠTNIKOV TRG ŠTEV. 1 ◆ TELEFON 27-04
Priporoča se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave
Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. • Cene zmerne. Postrežba točna in solidna • Zahtevajte reference • Nočna služba za nujna popravila • Kličite telefon 27-04.
Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Vse formalnosti, prijave in naprava načrtov za stranke za priklop na omrežje krajevnih elektraren izvršimo brez doplačil. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnike itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni materijal, kakor tudi svetila in žarnice.

Za konzorcij «Slovenske besede»: dr Dinko Puc. Za uredništvo: dr. Stanko Jug. Tisk Delniške tiskarne, d. d., predstavnik Ivan Ovsenik — vsi v Ljubljani.